

ЗВОН

Беларуская штодзенная політычна-літаратурная часопісь.
Рукапісы павінны быць перапісаны чытальна. Аплат прынятых рукапісаў залежыць ад рэдакцыі. Рукапісы назад не выдаюцца.
Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
м. Менск, Юбілейны дом.
Цана нумару 1 марка.

ГОД ВЫДАНЫЯ I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодня ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак:

за 1 радок за тэкетам . 2 м.
шукаючым працы, за абвестку 2 м.

№ 21.

Менск, Пятніца 10 кастрычніка 1919 г.

№ 21.

На гэтых днях адчыняюцца Беларускія курсы для настаўнікаў Меншчыны. Запіс на курсы адбываецца штодня у Беларускай Школьнай Радзе, (Захараўская вул., б. Юбілейны Дом) ад 11—2 гадзін і ад 5—7 у вечары.

Кіраўнічы курсамі Я. Лесін.

Ня маюць прытулку.

Менск—сэрца Беларусі, яе этнографічная сталіца. Так пішуць у газетах і так думаюць людзі, каторыя жывуць па-за межамі Беларусі. Але мы мусім зазначыць, што гэта памылка і няпраўда, бо хіба можа быць дзе-небудзь на свеце, каб сам народ у сваёй уласнай сталіцы ня меў сабе прытулку?! А беларусы у Менску ня маюць прытулку. Іх, адвечных гаспадароў гэтага места, выціснулі адсюль, адкуль толькі можна было выціснуць. Беларусам пакінулі толькі права глядзець на тое, як жывуць іншыя дзікія моўчкі сьціскаць кулакі, распалючы у сэрцы помсту.

Была у беларусаў настаўніцкая сэмінарыя у Менску. Яна перажыла самыя цяжкія часы бальшавізму і ўсе чакала лепшай долі. Месьцілася яна па Захараўскай вуліцы № 43, мела сваю маённасьць і цэлы штат настаўнікаў. А гдзе яна цяпер? Маённасьць яе паразьбіралі сквапныя людзі, а памяшканьне занялі тыя, хто ўжо сапраўды цераз хлеб—хлеба шукае. Паглядзі, чытачу, хто цяпер месьціцца у будынку беларускай сэмінарыі і запытай сябе, ці-ж не маглі яны знайці сабе іншага месца, каб хоць крошчку шанавалі той народ, установы каторага павыкідалі на вуліцу?!

Была у Менску беларуская гімназія на Александраўскай вуліцы, а паглядзі, чытачу, хто там цяпер месьціцца і запытай сябе, ці-ж не маглі яны знайці сабе лепшага месца, каб не хацелі крыўдзіць таго, хто праз вякі зносіць здзек і паняверку?!

Быў у Менску Настаўніцкі Інстытут, каторы стаў вышэйшай пэдагогічнай беларускай школай. Месьціўся ён у скарбовым памяшканьні, дзе была колісь расійская рэальная гімназія, а паглядзі, чытачу, хто цяпер займае тое памяшканьне і запытай сябе, ці-ж не наўмысьле ўсе гэта робіцца, каб спраўдзіць словы: „на каго Бог, на таго і людзі“. Ці-ж не маглі яны, маючы сілу і ўладу, знайці сабе іншага мейсца,

каб хацелі жыць у дружбе і згодзе з тым народам, каторы нацярпеўся столькі гора, сьлез і пакуты?

Не, мімаволі хочацца сказаць, што ўсе гэта робіцца наўмысьля, нарокам і сьвядома чынніца крыўда і незабываемая абраза. Мабыць нехта сьвядома стараецца ўсякімі спосабамі змагацца з беларушчынай і ставіць беларусам перашкоды. Бо ня можна, напрыклад, дапусьціць, каб той шпіталь, што займае цяпер памяшканьне інстытуту, зрабіў гэта сам, без парады з некім іншым, хто выкарыстаў яго для змаганьня з беларушчынай.

Гэтыя тры прасьветныя установы беларусы толькі і мелі і яны разрушаны.

Польская ўлада павінна звярнуць на гэта увагу, і, калі яна шануе свайго Дзяржаўнага Начальніка, каторы лічыць сябе прыхільнікам і прыяцелем беларушчыны, то мусіць зараз-жа зрабіць станоучыя заходы, каб загладзіць прычыненую беларусам у іх уласным горадзе цяжкую крыўду. Польская ўлада павінна гэта зрабіць, калі мае дзяржаўны розум і разумее свае становішчы, бо сталася так, што беларусам пакінулі адно толькі право,—право пазіраць на жыцьцё іншых ды моўчкі сьціскаць кулакі, распалючы у сэрцы помсту.

Якія будуць школы на Меншчыне.

Школьная справа апынулася цяпер у самых дрэнных варунках. Да гэтага часу няма аб рэформе школ ніякіх агульных распараджэньняў. Школа народная вісіць у паветры, і ці будзе распачата навука па вясковых школах праз месяц—няма ведама. Усе стараньне галадаючага настаўніцтва ні да чаго ня прыводзе, і яшчэ настаўніцтва Менскага павету тые ці іншыя інфармацыі атрымлівае з Менску і пачынае само арганізоўваць сялян, каб уласнай ініцыятывай паставіць беларускую народную школу на моцны грунт, а што датычыць настаўнікаў з далёкіх паветаў, то яны ходзяць дома у поўным нязнаньні: калі адчыняцца школы, на якой выкладо-

вай мове, хто будзе зацьвярджаць настаўнікаў і плаціць ім пэнсію, хто з настаўнікаў астанецца у школе, вось пытаць якія мучаць настаўніка і прымушаюць яго, гало нага, не атрымліваўшага пэнсіі з 1 жніўня, цягнуцца пехатой з Ігуменскага ці Слуцкага павету у Менск. Не уладаючы польскай мовай, дрэнна гаворачы і пабеларуску, ён кепска сябе пачувае і у польскіх і у беларускіх установах.

Значная частка з вясковых настаўнікаў, вышаўшых з сялянскай хаты і не забыўшых роднай мовы і ужываюшых яе у сваіх школах, радуюцца, што іх школы будуць існаваць як школы беларускія, і зараз жа імчацца у сваю школу, каб там ад сялян мець прыгавар аб перафармаваньні былой расійскай школы у беларускую. Шмат такіх заяваў, як мы даведаліся, праходзіць праз Беларускаю Школьную Радз Меншчыны да інспэктара школ Менскага Округу аб адчыненьні беларускіх школ у вёсках. Некаторыя-ж з настаўнікаў, мусіць спадзяючыся на прыход Дзнікіна, ці што, не сьпяшаюцца з падачай заяваў і на пропозицыі павятовых інспэктароў і далей вучыць парасейску, але у першым аддзяленьні каб выкладовай мовай была толькі польская мова,—згаджаюцца і на гэта, разлічаючы, што, можа удасца потым вярнуцца на расійскую мову і вучыць у сваіх школах па старому.

Дарагія паночкі! Хітрыкамі калі і пройдзеш сьвет, то назад ня вярнешся. Каму трэба, той добра разумее, чаму вы так легка даеце згоду! Памятайце, што толькі беларуская школа, як народная школа, можа быць тут школай сталай, моцнай, нярухомай. А хістаньне з боку у бок будзе заўсёды шкадлівым для вас і здрадай будзе для люднасці, для беларускага народу.

Вядома, што з расійскай школай на вёсках трэба разстацца. Есьць вядома, што яе ня будзе. Час ужо праканацца усім, што у нас, на Меншчыне, могуць быць школы толькі беларускія і дзе-ня-дзе польскія. А беларускую школу ня так ужо цяжка завесці цяпер, калі маюцца школьныя падручнікі; і настаўніку, які ня зусім яшчэ адарваўся ад роднай глебы, ад мовы роднай, саўсім легка будзе працаваць у школе беларускай, пачынаючы чыстае навучаньне пабеларуску з першых аддзяленьняў.

Настаўнік С.

Народ, каторы ня хоча згінуць.

Есьць адна нямецкая прыказка „Праца робіць жыцьце салодкім“.

Але цяпер, пасля вялікай усе-сьветнай вайны, гэтая прыказка гаворыцца іначай.

„Народ, каторы ня хоча згінуць, павінен працаваць“.

І гэта прада.

Паказаны розных вялікіх газэт ня могуць даць нам праудзівага малюнку карціны нямецкай гаспадаркі. Прада аб Нямецчыне мае вялікае значэньне для усяго сьвету, а каб дайсьці прауды, трэба прыглядацца да нямецкіх гандлевых сфэр, дзе часта можна прыкмеціць рэчы, якіе немцы асьцерагаюцца паказываць чужым народам.

Першым чынам ня прада тое, што думаюць аб немцах, нібы яны абяднелі пасьле вайны.

Купцы з Лейпцыгскага рынку апавядаюць як раз наадварот, што прадпрыемствы у Нямецчыне перапоунены мэталам, скурамі; дрэвам, пэркалем, шклом, а цэны на тавары ніжэйшыя як чымсь ва усей Эўропе. Заказы паступаюць з розных краёў, з Амэрыкі, Англіі і навет з Францыі.

Праз пасрэдніцтва Швэйцарыі, Швэцыі, Даніі, Норвэгіі, Голяндыі і Італіі нямецкія таварныя транспорты разыходзяцца па усяму сьвету.

Немцы ужо з гонарам адмаўляюцца ад ангельскіх і французскіх заказаў, якіе для іх не выгядны.

У нямецкіх фабрыках кіпіць работа. Чуецца у іх атмасфэры цвітучая прамысловая будучына. Есьць няупрака з транспортнай справай але гэта для іх драбніца. Штодня прыбывае шмат лекоматываў і ва-

гонаў. Так сама яны меней ад усіх другіх церпяць ад недастачы вуглю.

Нямецчына мае шмат сырога матэрыялу самага найменшага гатунку, і у гэтым сьесе лічыцца зямлі багатай дзяржавай у Эўропе пасле Англіі. І гэта зусім ня дзіво.

Нам трэба успомніць аб вялізарных цягвікох, напакowanych рознымі таварамі, якіе і удзень і уночы, кожныя дзёве мінюты, пранасіліся па нашых ж. дарогах, вывозілі дровы, скуру, залезо, медзь, цыну і г. д. на сотні мільёнаў марак. Ня дзіво, што у іх цяпер столькі сырку.

Урад Швэйдэмана затрымлівае сваей магутнай рукою усе непарадкі і забастоўкі у Нямецчыне. Замест дзеннай платы за работу, там перайшлі да ваштучнай платы. Гэтым праца робіцца шмат інтэнсыўней і ужо цяпер у Нямецчыне можна дастаць за 4000 марак машыну, каторая каштуе у Францыі 12000 франкаў.

Немцы павялічылі рабочы дзень на адну гадзіну. Ад платы за лішні час адлічваецца у кожнага рабочага марка у дзень. Гэта дасць прыбытку штодня 22 мільёны і сем мільярадаў у год. Гэты капітал астаецца на карысьць дзяржавы, каб запэўніць Нямецчыне эканамічнае панаваньне над усім сьветам.

Швэйдэман разьезджае па усей Нямецчыне, агітуе проці забастоўак, узмацовывае дух рабочых, кліча да эканамічнай ашчоднасьці і на кожным кроку чуецца лозунг: „Народ, каторы працуе, ня згіне“.

Д. Стэйнак.

Беларуская інфармацыя.

У № 344 „Gazety Polskiej“ надрукованы артыкул „Informacje bioboruskie“ такога зьместу:

„Ужо даўно Цэнтральная Рада Віленшчыны і Гродзеншчыны прысылае да нашай рэдакцыі свае бюлетэні. Бюлетэні гэтыя сваю мэтай маюць інфармаваць польскае грамадзянство аб тым, што робіцца на беларускай зямлі. І гэтыя заданьне бюлетэні могуць споўніць, калі польская прэса будзе даваць ім мейсцо у сваіх стаўбцох.“

Мы не датыкаемся таго, ці інфармацыя Беларускай Цэнтральнай Рады зусім праудзіва і безстаронна. Аднак канечне патрэбна, каб польская прэса завялася імі, так сама, як павінна яна заняцца выданьнямі і органамі украінскімі, літоўскімі, латышскімі.

Гэта створыць беспасрэдную лучнасьць паміж намі і імі, назволяць нам лепей параўмецца, чым за помаччу прэсы велькіх саюзнікаў, ці прэсы пагражаючых нам з усіх бакоў ворагаў.

Нягоўл бюлетэні Цэнтр. Белар. Рады рэдакуюцца у тоне зусім спакойным, прыводзяць часта факты гвалту, якіе маюць мейсцо на Беларусі, а прычынаў якіх найчасцей бывае злая воля, альбо неатакунасьць польскіх ураднікаў, ідуцьх проці тых ідэй, якіе дзяржава нясе у тые землі.

У бюлетэні № 4 ад 23 верасьня мы знаходзім даныя аб адносінах польскай улады да беларускіх школ. О тож подлуг бюлетэню мейсцо мелі такія факты:

У Гродзеншчыне польскіе школьныя інспектары выдалі прыказ, што у Беларудкім і Бельскім павеце будуць прызнаны школы польскіе і... разійскіе, а аб бела-

З днеуніка арміі Зяленага Дуба.

Ноч у стане.

Вось ночка пакрыла паляну, гдзе чуць мігау астатні шакаль у вогнішчы. Пры дагараючым агні сядзело чалавек з дзесяць зеленадубцаў і пільна слухалі аднаго сябра, які, важна размахваючы рукамі, аб вачым гаманіу. Здалеку здавалася, што гэты расказчык гаманіу аб чым то паважным, але добра прыгледзеўшыся, на тварах слухачоў можна было разабраць, што гутарка ідзе аб велькім сьмешным выпадку, бо ня усьпеў ен добра кончыць сваю гутарку, як падняўся такі рогат, што стары Сымон, каторы спау недалеч каля агню, падняў галаву, паслухаў і вылаюся: „А каб вас нячыста сіла падушыла! Спакою няма на вас... Годзі ужо!“ Але гэты незадаволены голас яшчэ болей паддаў жару, і зарагаталі ужо ня толькі седзючыя каля агню, але пачуўся рогат адкульсь з цемнаты.

— „Ну, на сьгодні годзі, хлопцы!“—сказаў Піліп, падымаючыся з зямлі. „Гайда спаць, а то бацьчыне Сымона пабудзілі,—бурчыць, як мядзьведзь у бярдзе“,—сьмяючыся сказаў ен і адышоў ад вяселае кампаніі.

Памаленьку усе разышліся. Каля агню асталося чалавек са тры, але і тые, пакурушы, паліглі, палажышы пад голавы свае мяшкі з адзежай. Хутка быў чуваць толькі храп адпачываючых людзей... Ня спалі адны вартаўнікі, стоячы у канцох паляны,

пільна прыслуховаючыся да кожнага шуму у лесе... А лес спау. Ціха шамацелі галінкі між сабой, як бы змаўляліся аб таемных справах свайго жыцьця. Сьвяцілі зоркі з высокага неба, глядзелі на адпачываючых людзей і, здаецца, песьцілі іх чуць прыметнымі праменьнямі. Спалі людзі, але ня доўга.

Сыгнап.

Вось у начной цішы пачуўся плач савы, і вартаўнікі навастрылі вушы, вась яшчэ і яшчэ... Так і есьць: вораг ідзе! Пабудзіліся людзі, пачалі штурхаць пад бокі тых, каторыя яшчэ не прачнуліся. Хутка усе былі гатовы... Страшна было чуць, як сярод ночы лязгацелі вінтоўкі, і цяжка уздыхалі людзі.

Вось над грамадай людзей высунуўся некі чачавек у касматай шапцы. Гэта быў Дзяргач. Ціхім голасам ен пачаў гаварыць:

— Сябры! Час настаў! Вораг ідзе, дык няхай ен знайдзе сабе тутак, сярод лясоў, магілу! Пастаім за родную справу! Хай кожны добра ведае, што вораг ня будзе мець літасьці, калі звагае нас,—дык бецеся да астатняга уздоху... Хай Бог нам дапаможа! скончы ен. „А цяпер, старшыны, да мяне!“ І колькі людзей абступілі Дзяргача.

— Ну, вась што, паны старшыны: трэба зрабіць так, каб вораг не пасьпеу апамятавацца, покуль будзе зніштожан, альбо разбаронен. А дзеля гэтага трэба вась што: вы, пане Ерш, пайдзеце са сваімі людзьмі і куляметам і падпалеце кучы шакалеу, што ляжаць каля грэблі пры Воўчай Сьцежцы, а

рускіх не пазволілі гаварыць. На-стаўнікі беларускіе адказалі, што яны будуць учыць толькі пабеларуску і на гэто адтрымалі такі адказ: „Калі так, то ідзеце да свае Беларусі, дзе яна есьць, а тут я не пазволю“.

У некаторых мясцох справы аб беларускіх школах аддаюцца інспектарамі на рапэнтне агульнага валаснога (гміннага) сходу, але зноу часта такіх сходу не пазваляюць.

Далей бюлетэнь гаворыць аб адабраньні польскімі уладамі будынку ад беларускай школы. Змяшчаем гэта даслоўна па бюлетэню: „Гродзенская настаўніцкая рада абвясчае, што будынак гродзенскай беларускай школы (бышая мясцовая школа) забіраецца для школы Назарэтана; гэто мотывуецца тым, што для школы Назарэтана, лічучай 200 дзяцей, зацесно у Марыінскай гімназіі, і дзеля гэтага выкінулі школу беларускую.

15 верасня, у часе экзамену, 20 людзей на чале з сторажам і з школьным інспектарам убіліся у школьны будынак і пачалі забіраць усе школьныя рэчы“.

Вот тые інфармацыі, каторыя мы надаем на аднаведнасьць бюлетэню беларускага і выясненне каторых належыць да аднаведных улад“.

Мы упэунены, што усе у бюлетэню прада, бо тая політыка, якая ідзе на Гродзеншчыне, робіцца і у Меншчыне. І тут адбіраюцца школьныя будынкі і тут, каб адчыніць беларускую школу, патрэбна такая валакіта, каторая фактычна есьць забарона беларускіх школ.

А. Данілевіч.

У В Ы Р А Й.

*Зашумела нудна восень
Шумам лісьцяю, шумам сосен,
Даўшы волю хмурам,
Ажэна з гоняю Беларусі
У вырай вылецелі гусі,
Папльылі у даль штурал.
Сьледам з вырасм, з гусямі
Паляцелі думкі самі,
Сэрца ускалыжнулі,
Ускалыжнулі долі плесьняй,
Азваліся казкай песьняй,
У сьме патамулі...*

*Ой, ваі, гусі-вырайніцы,
Жыць нядоўга у чужаніцы,
Зноу к нам прыплывеце,
Зноу вас будуць сустрачаці
Нашы рэчкі, сенажаці,
Наша сонца у цвеце.*

*Ой, вы, гусі-гудзіцелькі,
Не забудзеце зямелькі,
Дзе дзяцей пладзілі,
Дзе вы месчык страчалі,
Дзе вы зоркі падлічалі,
Плавалі, гадзілі.*

*Знаю, зложыце тут косьці,
Толькі злетаеце у госяці
Асьвяжыці грудзі;
Вы ня умеце йшчэ гусі
Выракацца Беларусі,
Як умеюць людзі!*

Янка Купала.

Смаленск, 31/х 1918 г.

Краса души народнай.

Кожны новаадражоны народ чакэ сваіх песьяроу, маляроу і наогул мастакоу як нейкіх прарокаў і аднавіцеляў жыцьця. Гэтыя лепшыя сыны роднай зямлі усяму сьвету паказываюць красу души народнай і гэтым заваёвываюць для роднага народу право быць залічаным у вялікую сямью народаў усей зямлі, як самабытная сіла,

каторая маець свой асобісты твар, свае асобістае творчае жыцьце.

А мы, беларусы, каго чакаем? Поэтаў, пісьменьнікаў мы ужо, дзякаваць Богу, дачакаліся,—мы іх маем. У роднай мове яны малююць жыцьце наша і нашы радасьці, нашу нядолю, нашу сіваю мінушчыну і нашыя ідэалы будучыны.

Але ці дачакаліся мы сваіх беларускіх, вышаўшых з гушчы народнай, тварцоў красы—мастакоў паказнога штуркаства (художнікі, рэзьбярэ, скульптары і г. д.), каторыя сваеі багатай душою у прыгожым майстэрстве адбівалі б, як у вадзяном люстры, красу жыцьця, красу зямлі, на якой мы жывем, красу души народнай і яе ідэалаў. Ці дачакаліся іх?

Дачакаліся. Яны прыходзяць да нашай хаты з гарачым жаданьнем да працы, але мы не звяртаем на іх належачай увагі, мы не падтрымоуваем у поўнай меры іх душэўных і матэрыяльных патрэб. Мы гэта усе адкладаваем, кажучы, што у нас на чарзе стаяць болей пільныя патрэбы. І яны ад нас уходзяць поўныя крыуды і скаргі.

У кірунку падтрыманьня роднага мастацтва мы адсталі нават ад меншых ад нас па ліку суседніх народаў. Добрым прыкладам могуць нам служыць ліцьвіны. Яны паказалі сьвету усяму свайго хатніка, мастака самавучку Чурляніса каторы сваімі дробнымі сымбалічна-мэтанымі малюнкамі шмат славы прыдбаў для сваеі бацькаўшчыны—Літвы.

Пара і нам, беларусам, пакінуць нашае недбальство у гэтым кірунку і схаянуцца, што наша літэратура і штуркаство (малярство, скульптура, рысаўніцтва, рэзьбарство, сьцена, музыка і г. д.)—есьць

агонь адкрыеце з другога боку грэблі. Усе гэта зробіце, як пачуеце гвізд.

— Добра,—сказаў Ерш,—і хутка са сваімі людзьмі згінуу у цемнаце лесу.

— А вы, пане Громау, са сваімі людзьмі разьбярэце масток на грэблі і першы адкрывайце агонь. А я з сябрамі нападу на іх з двух бакоў грэблі. Ну, у добры час, сябры, з Богам!

І старшыня Громау з малайцамі ушлыу у цемнату.

— А вы, пане Сымон, баранеце стан сваеі камандай!—скончыў Дзяргач.

На паляне засталіся толькі Сымон ды яго людзі.

В о р а г і д з е.

Прытаіліся зеленадубцы па бакох грэблі, у кустох за пнямі, за высокімі дубамі і ждучь... Ужо чуваць вялікі шум ад тупату коней і людзей. Скрыпяць калесы вазоў і чуваць, як людзі часалі гамоняць адзін да аднаго... Усе бліжэй і бліжэй. Вось ужо да мосту пад'ежджаюць... Яшчэ міг і пачууся крык. Нехта паляцеу у воду.

„Стой! Куды праш! Моста нет!“—разносіцца голас ворага, і некалькі чалавек сьпяшаюцца памагчы свайму правадыру. Але у гэты міг з другога боку канавы загаманіу нехта зычным голасам: „Здавайцеся, калі жыцьце міла, а не—згінеце, як дым у паветры!“ То крычаў ім Громау.

— Товараўшчы ні с места! К оружю! Сюда пулеметы!—чуваць каманду сярод ворагаў.

У гэты міг загаманіу кулямет, але ня уражы. А разам панесея моцны гвізд, і вялікі пломень запалау ззаду ворага... Трашчаць стрэльбы, гамоніць кулямет: „бах, бах, бах“.

Пачуліся сьмяртэльныя крыкі і ляянка начальнікаў.

Сунуліся людзі у гушчарню лесу, але і адтуль загрымелі выстралы, засьвісталі кулі.

— „Здаемся, здаемся!“ загалалі ашалелыя людзі, абнятыя з усіх бакоў і пачалі кідаць стрэльбы на землю.

Вось зноу зычыць гвізд, і сьціхлі выстралы. Запалау агонь, і Дзяргач з людзьмі вышау з засады. Са усіх бакоў беглі зеленадубцы і адбіралі ад ворага яго баявыя прыпасы. Шмат забралі вінтовак, набояў, тры куляметы і усе гэта зьнеслі з вачэй стаяюшых, як нежывых, ворагаў.

— Ну, а цяпер,—звярнууся да іх Дзяргач: можаце іці туды, адкуль прышлі, і сказаць сваім, што так пагінуць усе, хто пойдзе сюды, хто падые руку на свабоду нашай Бацькаўшчыны! Скажэце сваім, што тут спаткалі вы тых, хто уміраючы крычыць: „Хай жыве Вольная Беларусь“!

— Хай жыве!—гукнулі зеленадубцы у вадзін голас.

— Ну, ідзеце сабе,—кінуу Дзяргач на ворагаў. Нясьмела рушыліся людзі і пайшлі, апусьцішы задуманныя голавы, ад таго месца, гдзе колькі іх сяброў асталася ляжаць на веці.

В. Адамовіч.

(Канец будзе).

самымі найцэнейшымі дакумэнтамі нашай культурнасьці і сьпеласьці на право самаістнаваньня у вачох цэлага сьвету. Дык будзем разьвіваць і падтрымліваць усімі сіламі наша маладое мастацтва—прыгожасьць, красу душы народнай і гэта будзе самы найлепшы грунт дзеле адбудаваньня нашай гаротнай бацькаўшчыны-Беларусі.

Язэп Разора.

БЕЛАРУСКАЯ КРОНІКА.

Семіклясовая Беларуская школа у Горадні. Стараньнем Горадзенскага Беларускага Вучыцельскага Саюзу з восені гэтага году адкрываецца у Горадне 7-мі клясовая агульная беларуская школа. Грамада беларускай моладзі у Горадне арганізуе бібліотэку, чытальню і аматарскую тэатральную дружыну.

Беларуская Вайсковая Камісія. Загадам з дня 22.9.19. Беларуская Вайсковая Камісія ўстанавіла часовы штат канцэлярыі (штаб) вайскавой камісіі, якая пакуль што складаецца з 25 асоб: канцэлярыя 16 асоб, каманданцкая команда—3 асобы, рэзэрв пры канцэлярыі вайскавой камісіі—3 асобы, мэдыцынская часьць—3 асобы.

Прыгавары аб школах. У школьны аддзел Цэнтр. Белар. Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны 29.9.19. паступілі прыгавары з просьбай аб адкрыцьці беларускіх школ у Насілаве Віленскага павету (35 подп.), у Закавічах Ашмянскага павету (35 подп.), у Лебядзеве Вілейскага павету (138 подп.), у Маркаве Вілейскага павету (38 подп.).

На настаўніцкіх курсах у Вільні. На II кароткатэрміновыя настаўніцкія курсы у Вільні запісалася і прынята 170 чалавек. Дзеле таго, што курсы былі разьлічаны толькі па 100 чал., пастаноўлена запіс на курсы з 1 кастрычніка прыпыніць.

Палітычныя навіны.

Газэтная байка.

Агэнтура Гаваса паведамляе з Вашынгтону 30-IX, што па офіцыяльным весткам бальшавікі гатовы замірыцца, калі 12 правадароў, меж каторымі і Ленін, адтрымаюць право на праезд у Амэрыку.

Вільсон, як кажучь, прызнае новае правіцельства у Расіі тагда, калі сабяруцца сябры партыі констытуц.-дэмакраты.

Літва і бальшавікі.

МАСКВА. 3-го кастрычніка. Літоўскі старшыня міністраў выслаў іскравую дэпэшу да Чычэрына з паведамленьнем, што літоўскі урад не адкажа на мірную прапозыцыю Саветскай Расіі, пакуль ня скончацца мірныя перагаворы з іншымі суседнімі дзяржавамі.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Тавараабмен наміж вёскай і мясцовымі коопэратывамі пакуль што ідзець тутга з той прычыны, што у сялян няма веры у парадк. Яшчэ шкодзіць тое, што сяляне адмаўляюцца прыймаць грашавыя знакі, апрача „царскіх“, ды пры тым новыя.

Гэтымі днямі сіроцкі суд мае быць перароблены у алякунескую раду.

Сярод жыдоў. Да выбараў у мясцовае самаупраўленьне мяйсцовыя жыды, выключачы левых элемэнтаў („Бунда“ і інш.), маюць злучацца каля адзінага спіску.—Ужо пачата актыўная праца у гэтым напрамку.

Гатовыя вопраткі, боты і дровы будуць прадавацца у мясцовых коопэратывах па педарагім цэнам у хуткім часе.

Авансы на дровы прыймаюцца ад усіх сяброў коопэратываў на рагу Перапаўлаўскай і Юраўскай д. № 11-16.

Хлеб у прыватнай прадажы зноў падаражаў—2 р. 70 к.—3 р. фунт.

Бульба з прычын жыдоўскіх сьвят падаражала да 50 к. за фунт.

Гарбата (у пакетах) патанела да 25 р. за фунт.

— Дровы бярозавыя патанелі на Троцкім рынку да 100 р.—95 р. за воз.

Боты можна купіць за 250 р. пару.

Допісы.

Са Случчыны.

У часе нямецкай акупацыі беларускі рух у павяце бадай што саусім замер, работа вялася толькі хатнім спосабам людзьмі блізка стаячымі да беларускай справы і то не саусім ахвотна. Прычынай гэтага былі розныя палітычныя стасункі у Расіі, а потым у Германіі. Посьле прыходу бальшавікоў і з працай Я. Жылуновіча, з паяўленьнем яго вядомага усім „маніхэсту“ беларуская справа, здавалася, разьвіваецца шырэй, але скора усе замоукло і вырысавалася тое, што Беларусі і беларускага народу ізноў няма.

У цяперашні час справа стаіць далека ня лепей. Польская уласць хоць і не бьець саусім па бела-

рускаму руху, але усеяк такі спрыяе сваім інтарэсамі болей.

Усе гэта само сабой цяпер вее іх духам, і яны сталі панямі палажэньня, горшыя стасункі відаць са стараны інтэлігэнцыі, каторая ня знае сама, чаго хоча. Не на іх старане цяпер сьвятая, не яны сталі бліжэй да палітычнага руху, а усе-ж яны, інтэлігэнты; ня хочучь прызнаць, што есьць беларуская мова і беларускі народ.

Прыходзіцца крута у тым, што ня знаюць польскага языка, а сваёй роднай мовы, хоць знаюць, да карыстаць ня умеюць. А добра не разумеюць таго, што час ужо працаваць над адраджэньнем сваёй бацькаўшчыны, дауно пара ўжо пазбыцца гнету чужых і тварыць самым сваё культурнае жыцьце.

Стыдна, пані інтэлігэнты! Што скажа вам прачнуўшыся ад векавога сну народ беларускі.

Тутэйшы.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР.

У нядзелю, 5-га кастрычніка, у Беларускай Хаце першы раз выступіла трупца, з'арганізаванная пад назваю „Беларуская Тэатральная Грамада“. Ставілі пьесу Аляхновіча „Манька“ у рэжысуры Сымона Музыкі. Вітаючы новую трупцу і яе шчырую працу, якую відаць у маладых артыстаў, мы мусім зазначыць, што першае выступленьне было ня надта удаае. Няудалае тым, што ня можна апаніць здольнасьці артыстаў, як артыстаў беларускіх. Пьеса „Манька“ выяўляе сабою жыцьце даўнейшай студэнцкай моладзі у п'янай Расіі. Беларускага колеру тут мала. Дзеля гэтага і артысты не маглі выявіць сябе, як беларусы.

Але мы спадзяемся, што праца новай трупцы будзе добрай і карыснай. Відаць здольнасьць, энэргію, шчырасць і любасьць да працы.

Аб ігры асобных артыстаў гэты раз гаварыць ня будзем.

М—ч.

Рэдактар-выдавец

Ядв. ЛУЦЭВІЧ.

А Б В Е С Т К І.

М Я С Т О В Ы Т Э А Т Р.

„Беларуская Тэатральная Грамада“

Драматычная сэкцыя пад загадам і кіраўніцтвам Сымона Музыкі.

У суботу, 11-га кастрычніка, прадстаўлена будзе:

I.	II.	III.
ЧОРТ І БАБА	МІХАЛКА	МЯДЗЬВЕДЗЬ
казка у 1 акце Ф. Аляхновіча.	жарцік у 1 акце Даленкіх.	жарцік у 1 акце А. Чэхава.

ПАЧАТАКА 7¹/₂ ГАДЗ. У ВЕЧАРЫ.

Адпаведны гаспадар Лявон Злотнікаў.

Рэжысэр Сымон Музыка.

БЕЛАРУСКАЯ ХАТА.

У нядзелю, 12 кастрычніка 1919 г., Беларускай Тэатральная Грамада. Драматычная сэкцыя пад загадам і кіраўніцтвам Сымона Музыкі.

П Р А Д С Т А У Л Е Н О Б У Д З Е:

С В А Т А Н Ь Н Е

жарцік у 1 акце А. Чэхава.